

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์	ความสัมพันธ์ในครอบครัวเกษตรกรหลังการเปลี่ยนอาชีพ
ชื่อผู้เขียน	นายธีระยุทธ ศรียะ
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต	สาขาวิชาการศึกษานอกระบบ
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ยงยุทธ เปลี่ยนผดุง ประธานกรรมการ อาจารย์ วิสุทธิ์ วานิช กรรมการ รองศาสตราจารย์ ดร.พศิน แต่งจวง กรรมการ

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ในครอบครัวเกษตรกรหลังการเปลี่ยนอาชีพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิถีชีวิตและความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัวหลังการเปลี่ยนอาชีพของเกษตรกร ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยตนเองโดยการเข้าชุมชน และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสังเกต การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม ตลอดเวลาของการเก็บข้อมูลในพื้นที่ ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูล จากนั้นนำมาแยกแยะหมวดหมู่ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้กรอบแนวคิดที่กำหนด มีผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ครอบครัวเกษตรกรที่เปลี่ยนอาชีพมาทำอาชีพแกะสลักไม้ส่วนใหญ่จะได้รับการถ่ายทอดความรู้จากครอบครัวหรือเครือญาติ หลังจากที่มีความรู้ความชำนาญเพียงพอแล้วก็จะรับงานมาทำที่บ้าน หนุ่มสาวบางคนอาจจะไปทำงานในโรงงานที่อยู่ใกล้หมู่บ้าน การทำงานที่บ้านของช่างแกะสลักจะทำงานตามสบาย ไม่มีการกำหนดเวลาที่แน่นอนแต่สะดวก รายได้ก็ขึ้นอยู่กับปริมาณและความยากง่ายของชิ้นงาน ส่วนแม่บ้านก็รับภาระในเรื่องของอาหาร การเลี้ยงดูบุตร การทำความสะอาดบ้านเรือนหรือบางครั้งก็อาจมาช่วยงานของสามีในบางส่วน

ด้านความสัมพันธ์ในครอบครัวเกษตรกร ความขัดแย้งและความไม่เข้าใจระหว่างสมาชิกมีสูงขึ้น เนื่องจากระบบคิดและการให้คุณค่าของสมาชิกในครอบครัวต่อการผลิตแบบเดิมได้เปลี่ยนไป การเปลี่ยนอาชีพมีผลทำให้รายได้มากขึ้น ส่งผลให้สมาชิกทุกคนมีความต้องการสินค้าและบริการมากขึ้นทั้งปริมาณ และคุณภาพ ทำให้แต่ละครอบครัวต้องหารายได้ให้เพียงพอกับค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้น สาเหตุดังกล่าวทำให้หัวหน้าครอบครัวเกิดความเครียดสูงและแผ่ขยายไปยังสมาชิกคนอื่นๆ และส่วนใหญ่หาทางออกโดยการดื่มสุราเพื่อผ่อนคลายความเครียดหลังเลิกงาน ซึ่งทำให้ครอบครัวเกิดปัญหามากขึ้น เพราะการดื่มสุราเป็นประจำได้

ทำให้เกิดปัญหาหารายได้ไม่เพียงพอ ปัญหาชู้สาว ปัญหาสุขภาพ เป็นต้น หัวหน้าครอบครัวบางคนถึงกับทำผิดกฎหมายเพื่อให้ได้มาซึ่งรายได้ที่มากขึ้น เช่น การซื้อขายไม้เถื่อน หรือการขายยาบ้า ฯลฯ หัวหน้าครอบครัวบางคนขาดการอบรมดูแลเอาใจใส่ลูก ไม่ทำกิจกรรมร่วมกับสมาชิกในครอบครัว ส่งผลให้สมาชิกคนอื่นๆ โดยเฉพาะผู้เป็นลูกเกิดความเครียดและรู้สึกสับสนไม่สามารถปรึกษาขอคำแนะนำในช่วงเวลาที่สำคัญได้

ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างเครือญาติในด้านการช่วยเหลือกันโดยไม่หวังสิ่งตอบแทนได้ลดลง โดยเฉพาะเรื่องการเงินเพราะการบีบรัดตัวทางเศรษฐกิจต้องคำนึงถึงครอบครัวของตนเองก่อน เมื่อการช่วยเหลือกัน การพึ่งพากันมีน้อยลง ส่งผลให้ระบบอาวุโสที่เคยทำหน้าที่เชื่อมโยงระหว่างเครือญาติมีความอ่อนแอ ไม่สามารถว่ากล่าวตักเตือนระหว่างพี่น้องในเรื่องพฤติกรรมทั่วไปได้ เพราะไม่ได้รับการเคารพนับถือเหมือนก่อน

ด้านความเชื่อในเรื่องศาสนา วัฒนธรรมประเพณี และความเชื่อเรื่องผียังคงมีอยู่ แต่รูปแบบพิธีกรรมที่แสดงออกถึงความเชื่อได้เปลี่ยนไป เพื่อให้มีเวลาทำงานหารายได้มากขึ้น

Thesis Title Relationships Within Agricultural Families After Occupational Changes

Author Mr. Teerayuth Sriya

M.Ed. Nonformal Education

Examining Committee

Asst. Prof. Yongyudh Plianpadung Chairman

Lect. Visut Vanich Member

Assoc. Prof. Dr. Phasina Tangchuang Member

Abstract

This thesis was aimed at examining ways of life and family members' relationships following farmers' occupational changes. The researcher undertook the study by going into the community and collecting needed data via observations, interviews and group discussions. Subsequently, collected data were crosschecked, verified, classified and analyzed based on set conceptual frameworks.

Findings were as follows:

Most farm families turning to wood carving occupation had learned the trade/craft from family elders or relatives. After having mastered sufficient knowledge and skills, they took in the orders and worked at home. Some youngsters went to work at the factory near the village. In the former case, the carvers worked on their job at a comfortable pace and without a fixed schedule. Their income depended on the number of orders and difficulty-simplicity of each. On the other hand, the housewives handled the cooking and child-rearing as well as house-cleaning. Sometimes, they helped their husbands in certain parts of the carving process.

As regards relationships within the family it was found that conflicts and misunderstandings among family members had been on the rise. They resulted from the changed thought system and valued family members had attached to the traditional production mode. Occupational changes certainly brought about higher income. This, in turn, made every family member want more commodities and services both quantitatively and qualitatively. Thus, each family was inevitably forced to seek more income in order to keep pace with increased expenditures, thus, placing a higher degree of pressure and tenseness

on household heads. Their increased tension, in turn, affected the rest of family members. Most household heads turned to drinking as a solution after work, creating more problems for the families. This was so because regular drinking resulted in lack of insufficient income, health and extramarital affairs problems, etc. Some of them even broke the law in order to bring tin increased income such as trading illegal logs or amphetamines, etc. Others totally neglected their offspring and stayed away from family activities altogether, making the remaining family members, especially the offspring, tense and confused. They found nobody to turn to during critical moments for advice.

Relationships among relatives were also affected. Mutual help without expecting nothing in return was fast disappearing, especially moneywise. The economic pressure inevitably forced them to think about only Their families. When interdependence or mutual help decreased, the seniority and kinship system formerly serving to hold them together weakened and became incapable of keeping those relatives in proper behavioral lines. In other words, it was no longer respected and observed life in the olden days.

Beliefs in religion, culture, traditions and spirits, however, still remained. Nevertheless, the formerly expressed forms, rituals and ceremonies were found to have changed in such a way that more time would be available for earning more income.